

Nr 346.

Av herr **Lindhagen**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition med förslag till överenskommelse angående kronans gruvegen- dom i Skelleftefältet.*

Propositionen nr 230 avser förslag till överenskommelse angående kronans gruvegen- dom i Skelleftefältet. Den har kommit i skuggan, därför att upp- märksamheten riktats på den större propositionen om Norrbottens-malmfälten. Något samarbete inom departementen lär icke heller ägt rum, vilket synes röja sig i en eller annan motsägelse. Det är omöjligt att utan närmare studier och vägledning veta, vart det bär hän med det nu ifrågasatta avtalet. Tiden har ej heller tillåtit mig tyvärr till mer än följande kortfattade erinringar:

1) *En enskild trustbildning är avsedd att skapas med statens hjälp.* Detta behöver visst icke vara ett ensidigt missförhållande. Över företaget kan dock väl ej undgå att sväva även trustbildningarnas vanliga olägenheter. Staten faller med sin jord i armarna på densamma och möjliggör därigenom även vidgade tillfällen för bolaget till rovbrytning av malmen inom bolagets egna fyndigheter utan någon kontroll i brist på ny gruvlagstiftning.

2) *Arrendetiden synes vara väl lång.* I ett fall sådant som detta kan staten behöva återbekomma sin gruvegen- dom för omistliga ändamål. Koncessionstiden för rätt att framdraga elektriska ledningar är bestämd till endast 40 år. Gruvlagstiftningssakkunniga föreslogo visserligen en koncessionstid på 60 år men däremot avgavs reservation bl. a. av ordföranden, som ville ha högst 50 år. Tiden kan alltid sättas lägre, när, såsom här är fallet, ägaren skall vid avträdet utgiva ersättning för byggnader och material. I detta sammanhang bör uppmärksammas, att järnvägar även till bolagets fyndigheter böra byggas av staten samt i varje ifrågasatt koncession underställas riksdagens prövning.

3) *En i allo rationell malmbrytning erfordras.* Staten måste återfå gruv- rörelsen, för vilken den skall utgiva lösen, i ändamålsenligt skick. Detta är en huvudpunkt i norrbottenspropositionen. I förevarande avtal tillgodoses denna angelägenhet uti 11 §, vilken dock synes ingalunda tillräcklig för ändamålet och i varje fall utesluter tidsenliga nyanskaffningar och nyanläggningar även under tider, då arrendetiden nalkas sitt slut. Denna brist bör avhjälpas.

4) *Det årliga arrendebeloppets bestämmande är vanskligt.* Det skall utan rätt till överklagande avgöras av majoriteten inom en nämnd på tre personer, av vilka staten och bolaget utse var sin representant och Tekniska högskolans styrelse den tredje. Själva förfarandet är ifrån år är besvärligt. Viktigare är dock att, enligt min uppfattning, bolaget har hos nämnden större utsikter än staten. Vid olika principiella diskussioner om utnyttjande av gruvor, skogar

och vattenfall samt även bondejord har iakttagits, att Tekniska högskolans elever och ingenjörsförsamlingar stå, av för övrigt begripliga skäl, på den enskilda företagsamhetens sida, vilken de vilja gynna, samt se med misstroende ned på statsegendom och statsdrift. Samma psykiska inflytelse måste förmodligen lätt behärska även högskolans styrelse. Då är det nästan mindre äventyrligt att använda skiljedomslagen. En sådan nämnd, som omnämnes i gällande avtal om gruvfälten i Norrbotten, blir väl för stor för det årliga avgörande, som här skall ifrågakomma.

5) *Upplåtelse av mark till bostäder (§ 6 mom. 1) bör omhägnas med sociala garantier.* Vidlyftiga överväganden härom, icke minst i riksdagen, ägde rum i sammanhang med exploateringen av Norrbottens stora malmfält. Den norska koncessionslagen för malmfyndigheter har vidlyftiga bestämmelser härom. Även 1920 års gruvlagstiftningssakkunnige ha ägnat uppmärksamhet däråt.

På grund av vad sålunda anförts hemställas,

att riksdagen ville antingen, med avslag å propositionen nr 230 om Skelleftefältet, hemställa hos Kungl. Maj:t om nytt förslag med iakttagande av de ovan under kapitelrubrikerna 1)–5) gjorda erinringar och yrkanden,

eller ock omedelbart vidtaga de förändringar eller tillägg i propositionen, som av nämnda erinringar och yrkanden kunna föranledas.

Stockholm den 21 april 1927.

Carl Lindhagen.